

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 150/2015-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. marca 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Ladislava Orosza (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 14, čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva podľa čl. 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím postupom Okresného súdu Senica v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Ps 5/2014, jeho rozsudkom sp. zn. 5 Ps 5/2014 z 20. októbra 2014 a uznesením sp. zn. 5 Ps 5/2014 z 5. júna 2014, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 18. decembra 2014 doručená sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], [REDAKČNÝ ZNAČENIE] (ďalej aj „sťažovateľ“),

ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 14, čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1, čl. 8 a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 12 Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím postupom Okresného súdu Senica (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Ps 5/2014, jeho rozsudkom sp. zn. 5 Ps 5/2014 z 20. októbra 2014 a uznesením sp. zn. 5 Ps 5/2014 z 5. júna 2014 (ďalej len „napadnuté konanie“, „napadnuté uznesenie“ a „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že okresný súd viedol pod sp. zn. 5 Ps 5/2014 konanie o pozbavenie sťažovateľa spôsobilosti na právne úkony. Napadnutým uznesením predbežne ustanovil sťažovateľovi opatrovníka, určil mu rozsah opatrovníckych práv a povinností a taktiež rozhodol, že toto predbežné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania vo veci samej.

Okresný súd napadnutým rozsudkom pozbavil sťažovateľa celkom spôsobilosti na právne úkony, ustanovil mu opatrovníčku (jeho matku [REDACTED]), ktorej určil rozsah jej opatrovníckych práv a povinností, rozhodol, že upúšťa od doručenia rozsudku sťažovateľovi a rozhodol i o náhrade trov konania. Napadnutý rozsudok nadobudol právoplatnosť 26. novembra 2014.

Podľa názoru sťažovateľa došlo k porušeniu jeho označených základných práv podľa ústavy, práv podľa dohovoru a Dohovoru o právach osôb so zdravotným postihnutím v konaní pred okresným súdom z dôvodu, že opatrovníčka, ktorá mu bola ustanovená na zastupovanie jeho záujmov v napadnutom konaní, bola nečinná a nezúčastnila sa súdneho pojednávania 20. októbra 2014, na ktorom okresný súd rozhodol vo veci samej z dôvodu práceneschopnosti. Postup okresného súdu, ktorý mu za opatrovníčku pre konanie ustanovil zamestnankyňu súdu, považuje za nesprávny.

Sťažovateľ ďalej namieta, že okresný súd nevykonával dokazovanie vo veci v dostatočnom rozsahu, vychádzal len zo znaleckého posudku vypracovaného znalkyňou v napadnutom konaní, v konaní nebol vypočutý a že súd upustil od doručovania napadnutého rozsudku sťažovateľovi.

Ďalšie pochybenie v postupe okresného súdu v napadnutom konaní vidí sťažovateľ v tom, že mu nebolo umožnené vyjadriť sa k osobe opatrovníka, pretože s ustanovením matky [REDAKOVANÉ] nesúhlasí. Uviedol, že opatrovníčka obmedzuje jeho osobnú slobodu, jeho záujmy sú jej ľahostajné.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sa sťažovateľ domáha, aby ústavný súd po jej prijatí na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

«1) Základné práva sťažovateľa na spôsobilosť na práva podľa čl. 14 ÚS SR... (ďalej len „Ústava“) na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy..., na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy..., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy... a jeho právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), právo na súkromný a rodinný život podľa čl. 8 Dohovoru... a zákaz diskriminácie podľa čl. 14 Dohovoru... jeho právo na rovnosť pred zákonom podľa čl. 12 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, rozsudkom Okresného súdu v Senici o pozbavení spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu č. k. 5 Ps/5/2014 zo dňa 20. 10. 2014 a uznesením Okresného súdu v Senici o predbežnom opatrení o pozbavení spôsobilosti č. k. 5 Ps/5/2014 zo dňa 05. 06. 2014 porušené boli.

2) Rozsudok Okresného súdu v Senici č. k. 5 Ps/5/2014 zo dňa 20. 10. 2014 a uznesenie o predbežnom opatrení Okresného súdu v Senici č. k. 5 Ps/5/2014 zo dňa 05. 06. 2014 sa ruší a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3) Sťažovateľovi sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 5000,- eur (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd v Senici povinný vyplatiť do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Od uplynutia uvedenej 15 dňovej lehoty až do vyplatenia budú k uvedenej sume pripočítané úroky z omeškania vo výške

zodpovedajúcej najnižšej úrokovej sadzbe Európskej centrálnej banky počas obdobia omeškania, zvýšenej o tri percentá.»

Ešte pred predbežným prerokovaním sťažnosti sťažovateľa zaslal ústavný súd opatrovníčke sťažovateľa [REDAKOVANÉ] a okresnému súdu sťažnosť na vyjadrenie a zároveň požiadal okresný súd o predloženie spisu sp. zn. 5 Ps 5/2014 (ďalej len „spis“).

[REDAKOVANÉ] vo svojom vyjadrení k sťažnosti doručenom ústavnému súdu okrem iného uvádza:

„Sťažnosť je údajne napísaná mojím synom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], v prvej osobe jednotného čísla. Môj syn však túto sťažnosť nepísal. Duševné schopnosti syna [REDAKOVANÉ] mu neumožňujú napísať, alebo nadiktovať text takéhoto obsahu a rozsahu. Môj syn nevie, čo bolo povedané v súdnom konaní Okresného súdu Senica sp. zn. 5 Ps/5/2014, nevie si prečítať zápisnicu z uvedeného pojednávania, a aj keď by som mu ju predčítala, jej obsahu by neporozumel. Môj syn nevie písať na počítači, prácu s počítačom absolútne neovláda. Môj syn nedokáže zostaviť ani len jednu vetu, ktorá by bola taká, ako obsahuje Sťažnosť. Môj syn nepozná [REDAKOVANÉ], nevie kto to je, a nevie čo povedala. Môj syn si nevie kúpiť papier, známku, alebo obálku. Nevie odoslať list. Podpis na Sťažnosti nepatrí môjmu synovi.

[REDAKOVANÉ] *nie je schopný urobiť takýto právny úkon a nie je schopný (aj keby mu to niekto dal podpísať) pochopiť význam takéhoto právneho úkonu.*

Dovolím si vysloviť názor, že autorom Sťažnosti je [REDAKOVANÉ]..., otec môjho syna [REDAKOVANÉ] a môj bývalý manžel. Som si tým istá, nakoľko Sťažnosť je veľmi podobná jeho podaniam, ktoré adresoval na Okresný súd Senica v minulosti. Tvrdenia, ktoré sú v Sťažnosti, nie sú tvrdeniami môjho syna [REDAKOVANÉ], ale sú to tvrdenia [REDAKOVANÉ]. Názory vyslovené v Sťažnosti, napríklad názor, že autizmus je spôsobený očkovaním, alebo že poskytovaná zdravotná starostlivosť synovi ubližuje a podobne, sú jednoznačne názormi [REDAKOVANÉ].“

██████████ pripojila k vyjadreniu prílohy, z ktorých vyplýva, že otec sťažovateľa mal rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 P 74/2008 z 18. februára 2010 zakázaný styk s v tom čase ešte maloletým sťažovateľom. V rokoch 2013 a 2014 sa otec sťažovateľa snažil dosiahnuť zmenu v úprave styku, avšak bezúspešne.

K obsahu sťažnosti opatrovníčka sťažovateľa ďalej uvádza:

„Okrem znaleckého dokazovania boli súdu predložené správy o zdravotnom stave ██████████ a to Správa Centra špeciálno-pedagogického poradenstva... z psychologického vyšetrenia - ██████████ zo dňa 24. 04. 2014 a Správa ██████████ ██████████ zo dňa 06. 03. 2014. Súd mal teda k dispozícii viac dôkazov o zdravotnom stave ██████████... Syn, ako autista, má problém vysporiadať sa s neznámymi situáciami. Nie je schopný obyčajnej sociálnej interakcie. Nie je schopný komunikácie tak, ako sme jej schopní my ostatní. Jeho účasť na pojednávaní nie je možná. Predpokladám, že by reagoval agresívne. Vypočutie syna na súde nie je zrealizovateľné. Syn nie je schopný pochopiť, čo znamená súdne pojednávanie, no celá situácia by ho vyľakala - príchod na súd, neznámi ľudia, justičná stráž, stresujúce prostredie, otázky od neznámych, nutnosť robiť niečo čo nechce... Syn ██████████ nie je schopný prečítať si súdne rozhodnutie a porozumieť jeho obsahu. Nie je schopný pochopiť význam doručenia rozhodnutia súdu... Osobnú slobodu synovi neobmedzujem. Opakujem, syn je autista. Každý súdny človek chápe, čo znamená toto slovo. Syn nikdy sám nevyjde na ulicu, nikdy nebude zvládať bežné denné situácie, nikdy nebude zvládať interakciu s ostatnými ľuďmi, nikdy si sám nepripraví jedlo, nikdy nebude samostatný, nikdy sa nebude správať ako mladý muž jeho veku. Syn nevie posúdiť, čo je pre neho dobré a zlé...“

Dňa 11. februára 2015 bol ústavnému súdu doručený spis okresného súdu sp. zn. 5 Ps 5/2014 a vyjadrenie podpredsedníčky súdu k sťažnosti, v ktorom uvádza:

„V sťažnosti, ktorá bola tunajšiemu súdu zaslaná na vyjadrenie, je označený ako sťažovateľ ██████████..., bytom ██████████, pričom adresa na doručovanie je ██████████. Na tejto adrese má trvalý pobyt otec sťažovateľa. Z obsahu sťažnosti a štýlu vyhotovenia podania je zrejmé, že sťažnosť podal otec ██████████.

██████████ bol rozsudkom Okresného súdu Senica zo dňa 20. 10. 2014, ktorý nadobudol právoplatnosť dňa 26. 11. 2014, pozbavený spôsobilosti na právne úkony. Jeho otec nebol účastníkom konania v predmetnej veci. Vzhľadom na zdravotný stav sťažovateľa, ktorému je diagnostikovaný detský autizmus a ľahká mentálna retardácia, tento nie je schopný podať sťažnosť.

Z pripojeného spisu, ktorý Vám predkladáme, je preukázané, že všetky procesné úkony, vedenie pojednávania a konečné rozhodnutie sú v súlade so zákonnými ustanoveniami. V sťažnosti sú uvedené iba subjektívne pocity otca ██████████, ktoré sú podobné podaniam, ktoré podával v predchádzajúcich súdnych konaniach o starostlivosti o maloletého ██████████...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Z vyžiadaného spisu okresného súdu, vyjadrenia podpredsedníčky okresného súdu a opatrovníčky sťažovateľa ústavný súd zistil, že sťažovateľ bol napadnutým rozsudkom okresného súdu pozbavený spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu a za opatrovníčku mu bola ustanovená jeho matka [REDACTED].

Napriek tomu, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu bol sťažovateľ už právoplatne pozbavený spôsobilosti na právne úkony v celom rozsahu, majúc na zreteli svoj názor vyslovený v uznesení sp. zn. II. ÚS 10/95 z 28. marca 1995, že „ak sa domáha ochrany základného ľudského práva a ak je z podania zrejmé, že označené právo môže byť ohrozené, osoba bez spôsobilosti na právne úkony alebo obmedzená v spôsobilosti na právne úkony nie je... osobou zjavne neoprávnenou na podanie podnetu na začatie konania pred ústavným súdom“, pristúpil ústavný súd k prieskumu sťažnosti na účely overenia, či by sťažovateľ mohol byť spôsobilým na jej vyhotovenie (spísanie).

Po oboznámení sa s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu, najmä znaleckým posudkom z odvetvia psychiatrie, ktorý bol v napadnutom konaní vypracovaný, ale aj ďalšími lekáorskými správami a potvrdeniami o zdravotnom stave sťažovateľa, ústavný súd zastáva názor, že sťažnosť vzhľadom na svoj zdravotný stav nemohol vyhotoviť (spísať) ani podať sťažovateľ. Tento záver ústavného súdu potvrdzuje okrem iného i skutočnosť, že znalec z odvetvia psychiatrie na základe prešetrenia mentálnych schopností sťažovateľa ustálil, že nie je schopný pochopiť význam súdneho pojednávania, a navrhol, aby bolo upustené od doručovania rozhodnutia vo veci samej sťažovateľovi.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane vyslovuje, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06).

V konkrétnostiach posudzovanej veci sťažovateľa (teda ak sám sťažnosť nepodal) v súlade s už uvedeným by bolo právom a zároveň i povinnosťou jeho ustanoveného opatrovníka domáhať sa ochrany základných práv sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom, nikto iný totiž nemá právo v jeho mene podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Úlohou ústavného súdu nie je zisťovať, kto podal za [REDAKOVANÉ] sťažnosť, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojich práv chránených ústavou, dohovorom a Dohovorom o právach osôb so zdravotným postihnutím, relevantné je však zistenie, že tak neurobila oprávnená osoba.

Na základe uvedeného ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou sťažnosť pri jej predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú zjavne neoprávnenou osobou.

Po odmietnutí sťažnosti bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2015